

ΕΡΕΥΝΩΝΤΑΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΘΡΗΣΚΕΙΕΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

ΟΜΑΔΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Βάια Μανώλη, ΠΕ 70

Δ. Σ. Ισθμίας

Ισθμία, Ιούνιος 2018

Συνοπτική περιγραφή της ανοιχτής εκπαιδευτικής πρακτικής

Η συγκεκριμένη εκπαιδευτική πρακτική έχει υλοποιηθεί με μαθητές της Στ΄ τάξης Δημοτικού. Σχετίζεται με το γνωστικό αντικείμενο της Κοινωνικής και Πολιτικής Αγωγής (ΚΠΑ). Κεντρική ιδέα είναι η γνωριμία με τα βασικά στοιχεία των θρησκειών που απαντώνται σε ολόκληρο τον πλανήτη αλλά και σε κάθε σύγχρονη πολυπολιτισμική κοινωνία –όπως και η ελληνική- με σκοπό την αποδοχή και τον σεβασμό στο διαφορετικό. Η ενασχόληση με το συγκεκριμένο θέμα κρίθηκε απαραίτητη λόγω της συνύπαρξης τόσων διαφορετικών ανθρώπων και θρησκειών στην ελληνική κοινωνία, της έλλειψης βασικών γνώσεων των μαθητών/τριών αυτής της ηλικίας για αυτά τα θρησκευόμενα αλλά και λόγω της αύξησης των φαινομένων ρατσισμού και μισαλλοδοξίας. Μέσα από την γνωριμία με το άλλο, το ξένο, το διαφορετικό, εξοικειωνόμαστε, εντοπίζουμε τις ομοιότητές μας, βλέπουμε με διαφορετικό τρόπο, αποκτούμε ενσυναίσθηση, διώχνουμε το φόβο, οδηγούμαστε στην αποδοχή και τον σεβασμό. Είναι πολύ σημαντικό για τα παιδιά να αναγνωρίσουν την αξία της θρησκευτικής ελευθερίας, να εστιάσουν στα κοινά στοιχεία των θρησκειών και την ανάγκη σεβασμού της ελεύθερης θρησκευτικής έκφρασης ως σημαντικού παράγοντα για μια ειρηνική συνύπαρξη.

Με δεδομένο αυτό το γεγονός αλλά και την ελκυστικότητα του νέου μέσου για τους «ψηφιακά ιθαγενείς» μαθητές και μαθήτριές μας (Prensky, 2001) αναπτύχθηκε η συγκεκριμένη πρακτική. Μεθοδολογικά προτιμήθηκε η ομαδοσυνεργατική, διερευνητική και βιωματική προσέγγιση. Επίσης, αξιοποιήθηκε η ιστοεξερεύνηση –κατευθυνόμενη διερεύνηση όπου οι μαθητές/τριες καλούνται να ερευνήσουν, να επιλέξουν και να επεξεργαστούν πολυτροπικά κείμενα, να προβληματιστούν και να επιχειρηματολογήσουν σε ζητήματα που αφορούν στην θρησκεία και να επικοινωνήσουν στην ομάδα της τάξης το υλικό τους αξιοποιώντας δημιουργικά εφαρμογές των ΤΠΕ.

Σχεδιασμός της ανοιχτής εκπαιδευτικής πρακτικής

1.1 Στοιχεία σχεδιασμού

Οι μαθητές/τριες γνωρίζουν πως σε όλες τις σύγχρονες κοινωνίες, όπως και την ελληνική, έχει αυξηθεί ο αριθμός των ανθρώπων που πιστεύουν σε άλλα θρησκευόμενα. Το βιώνουν στην γειτονιά τους, το σχολείο και την τάξη τους καθώς υπάρχουν και αρκετοί συμμαθητές τους με διαφορετικό πολιτισμικό υπόβαθρο και, συνήθως και θρησκευτική πίστη. Σ' αυτό το πλαίσιο, ο θρησκευτικός γραμματισμός και η ανάπτυξη της θρησκευτικής συνείδησης των μαθητών/τριών αποτελούν προτεραιότητα (ΥΠΠΕΘ και ΙΕΠ, 2014) γι' αυτό η συγκεκριμένη εκπαιδευτική πρακτική επιχειρεί να βοηθήσει στην γνωριμία, την κατανόηση και τον διάλογο με τον όποιο «άλλον», ώστε οι μελλοντικοί πολίτες να είναι σε θέση να στέκονται κριτικά σε φαινόμενα μισαλλοδοξίας. Λόγω της ιδιαιτερότητας του θέματος, απαιτείται μεγάλη προσοχή στην επιλογή του κατάλληλου διαδικτυακού υλικού ώστε να είναι αξιόπιστο και να ανταποκρίνεται στην ηλικία και τα ενδιαφέροντα των παιδιών αυτής της ηλικίας.

Για την κινητοποίηση των μαθητών/τριών αξιοποιήθηκε το πολυπολιτισμικό δυναμικό της τάξης και, επίσης, εφαρμογές των ΤΠΕ. Ειδικότερα μέσα από το συγκεκριμένο σενάριο και την μέθοδο της ιστοξερεύνησης /webquest οι μαθητές/τριες ερευνούν, συζητούν, αξιολογούν, ενισχύουν τον ψηφιακό εγγραμματισμό τους αλλά και κοινωνικές δεξιότητες –ενσυναίσθηση κ.α.

Η εκπαιδευτικός έκανε έλεγχο σε Η/Υ και διαδραστικό πίνακα, επέλεξε και αποθήκευσε εφαρμογές ΤΠΕ, ιστοσελίδες, διαδικτυακό υλικό που χρειαζόταν για την υλοποίηση και προετοίμασε τα απαιτούμενα φύλλα εργασίας.

1.2 Διδακτικοί στόχοι

Στόχοι σχετικοί με το γνωστικό αντικείμενο:

Οι μαθητές/τριες:

- Να ενημερωθούν για τις επικρατέστερες θρησκείες στον κόσμο.
- Να διακρίνουν τα βασικά χαρακτηριστικά καθεμιάς.
- Να εντοπίσουν και να καταγράψουν ομοιότητες και διαφορές μεταξύ των θρησκειών.
- Να εξοικειωθούν με στοιχεία από την θρησκευτική παράδοση άλλων πολιτισμών.
- Να αναγνωρίσουν την θρησκευτική ελευθερία ως βασικό δικαίωμα κάθε ανθρώπου.

Στόχοι σχετικοί με δεξιότητες που αφορούν στο γνωστικό αντικείμενο:

Οι μαθητές/τριες:

- Να ασκηθούν στην επιχειρηματολογία και στην συγγραφή αντίστοιχων κειμένων.

- Να γίνουν παραγωγοί υλικού που αφορά στις επικρατέστερες θρησκείες στον κόσμο.
- Να ευαισθητοποιηθούν ως προς το θέμα της θρησκευτικής ελευθερίας και να συναισθανθούν την ανάγκη σεβασμού του δικαιώματος.
- Να αναπτύξουν τον θρησκευτικό εγγραμματισμό τους.

Στόχοι σχετικοί με τη χρήση της τεχνολογίας:

Οι μαθητές/τριες:

- Να εξοικειωθούν με εργαλεία και εφαρμογές ΤΠΕ.
- Να αποκωδικοποιήσουν αλλά και να δημιουργήσουν πολυτροπικά κείμενα.
- Να καλλιεργήσουν τον ψηφιακό εγγραμματισμό τους: αναζήτηση, συλλογή, αξιολόγηση πληροφοριών στο διαδίκτυο.
- Να αναπτύξουν θετική στάση ως προς τον Η/Υ.

Στόχοι σχετικοί με τις κοινωνικές δεξιότητες (π.χ. διαπραγμάτευση, συνεργασία, διάλογος, ενσυναίσθηση, συμμετοχή σε ομάδα, ανάληψη ρόλων, κ.λπ.) :

Οι μαθητές/τριες:

- Να καλλιεργήσουν πνεύμα ομαδικότητας και συνεργασίας για την επίτευξη των στόχων τους.
- Να επικοινωνήσουν, να συνεργάζονται και να μοιράζονται ιδέες και απόψεις.
- Να αναλάβουν πρωτοβουλίες.
- Να είναι σε θέση να παρουσιάζουν και να υποστηρίζουν τις απόψεις τους.
- Να αποκτήσουν ενσυναίσθηση και διαπολιτισμική συνείδηση.

Πραγματοποίηση της ανοιχτής εκπαιδευτικής πρακτικής

1.3 Περιβάλλον – πλαίσιο

Η εκπαιδευτική πρακτική εντάσσεται στο πλαίσιο του γνωστικού αντικειμένου της Κοινωνικής και Πολιτικής Αγωγής (Ενότητα 1Γ, Κεφ. 2 Άλλα Θρησκευόμενα στην Ελλάδα). Μπορεί να αξιοποιήσει στοιχεία από άλλες εμπλεκόμενες γνωστικές περιοχές που αφορούν στην Γεωγραφία -Ενότητα Γ, Κεφ. 19 Γλώσσες και Θρησκείες, τα Θρησκευτικά –Θεματική Ενότητα 6 Θρησκείες στην χώρα μας, την Ιστορία – Ενότητα Ε, Κεφ. 8 Η γερμανική επίθεση και ο β Παγκόσμιος πόλεμος). Είναι σε συνάφεια με τα Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών και το Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγράμματος Σπουδών (ΥΠΠΕΘ και ΙΕΠ, 2014).

Η πρακτική έχει υλοποιηθεί στο Εργαστήριο Πληροφορικής, όπου υπάρχουν 11 Η/Υ, προτζέκτορας, σύνδεση με διαδίκτυο και στην σχολική αίθουσα όπου λειτουργεί διαδραστικός πίνακας και σύνδεση με το διαδίκτυο. Στον Η/Υ της τάξης αλλά και σε αυτούς του Σχολικού Εργαστηρίου έχει γίνει εγκατάσταση του λογισμικού για τα Θρησκευτικά Ε-ΣΤ Δημ., η κεντρική

σελίδα της βάσης ΦΩΤΟΔΕΝΤΡΟ, η σελίδα για τα διαδραστικά βιβλία και ιστοσελίδες που έχουν επιλεχτεί.

Οι μαθητές/τριες εργάστηκαν ομαδοσυνεργατικά. Στο πλαίσιο της ιστοεξερεύνησης μετά τον καθορισμό του θέματος, σύμφωνα με τις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα των μαθητών/τριών, συζητήθηκαν οι στόχοι. Έγινε επιλογή και οριοθέτηση των πηγών και συζητήθηκαν οι όροι. Οι μαθητές/τριες στις ομάδες τους συγκέντρωσαν τια πληροφορίες τους μέσα από τα Φύλλα εργασίας και δραστηριότητες οι οποίες, σε όλες τις φάσεις υλοποίησης, προωθούν την πολλαπλή νοημοσύνη (Gardner, 1993) βοηθούν στην ανάπτυξη ψηφιακών και κοινωνικών δεξιοτήτων και της διαθρησκευτικής επικοινωνίας. Χρειάστηκε να επεξεργαστούν κριτικά, να αξιολογήσουν και να επιλέξουν, να οργανώσουν, να αναπροσαρμόσουν και να συνθέσουν προκειμένου να γίνουν και οι ίδιοι παραγωγοί υλικού που παρουσιάστηκε και στην υπόλοιπη ομάδα. Η αξιολόγηση αφορούσε στο τελικό παραγόμενο αλλά και στην ίδια την διαδικασία.

Ο ρόλος του/της εκπαιδευτικού είναι διαφοροποιημένος. Λειτουργεί ως εμπνευστής, διευκολύνει την διαδικασία, επεμβαίνει όποτε χρειαστεί (Ματσαγγούρας, 2002).

1.4 Ηλικιακή ομάδα

Η πρακτική εφαρμόστηκε με 16 μαθητές και μαθήτριες της ΣΤ Δημοτικού 9 αγόρια και 7 κορίτσια, τα περισσότερα ελληνικής καταγωγής αλλά και 5 ινδικής και 3 αλβανικής. Τα 2 παιδιά από την Ινδία έχουν έρθει στο Σχολείο την τελευταία διετία και αντιμετωπίζουν αρκετά προβλήματα με την ελληνική γλώσσα.

Η περιοχή όπου βρίσκεται το Δ. Σ. Ισθμίας είναι ημιαστική. Κατοικείται από ημεδαπούς αλλά και αλλοδαπούς, βασικά από μεσαία και χαμηλά στρώματα. Τα τελευταία χρόνια τα ποσοστά ανεργίας έχουν αυξηθεί και οι κάτοικοι αντιμετωπίζουν οικονομικά προβλήματα.

1.5 Πρότερες γνώσεις και διάρκεια εφαρμογής

Η πλειοψηφία των μαθητών/τριών είναι αρκετά εξοικειωμένη με το διαδίκτυο και τις λειτουργίες του, με εφαρμογές ΤΠΕ, εργαλεία του ψηφιακού σχολείου, λογισμικό γενικής χρήσης. Εργάζονται σε ομάδες και έχουν υλοποιήσει αρκετά σχέδια εργασίας σε διάφορα μαθήματα.

Επίσης, οι μαθητές/τριες έχουν αναφορές σε στοιχεία άλλων θρησκειών από τους αλλόθρησκους συμμαθητές/τριες και γείτονες, από γνωστικά αντικείμενα ή και δράσεις προηγούμενων ετών.

Διάρκεια εφαρμογής 6 εβδομάδες με 1 ώρα/εβδομάδα.

1.6 Αναλυτική περιγραφή της πραγματοποίησης της ανοιχτής εκπαιδευτικής πρακτικής

Η συγκεκριμένη πρακτική ακολουθεί τις αρχές της διαθεματικότητας και του κοινωνικού εποικοδομητισμού. Οι μαθητές εργάστηκαν σε ανομοιογενείς ομάδες ώστε να δημιουργείται το κατάλληλο πλαίσιο στήριξης κάθε φορά που βοηθάει την ενεργητική ένταξη όλων. Βασικός στόχος είναι η δημιουργία ενός περιβάλλοντος μάθησης όπου μαθητές και μαθήτριες θα ξεπεράσουν τα ατομικά τους όρια (Vygotsky, 1978).

Οι ρόλοι των μελών κάθε ομάδας αλλάζουν σε κάθε δραστηριότητα και όπου αυτό είναι δυνατό. Για την εργασία σε ομάδες διατηρήθηκαν οι 4 ομάδες των 4 μαθητών που έχουν δημιουργηθεί από την εκπαιδευτικό της τάξης σε συνεργασία με τα παιδιά. Πρόκειται για ανομοιογενείς ομάδες προκειμένου να λειτουργήσουν ως πλαίσιο στήριξης, ενεργοποίησης και ανάπτυξης για όλους τους μαθητές. Απώτερος στόχος είναι η δημιουργία ενός περιβάλλοντος μάθησης μέσα στο οποίο οι μαθητές θα μπορέσουν να ξεπεράσουν τα ατομικά τους όρια. Οι ρόλοι των μελών των ομάδων εναλλάσσονται σε κάθε δραστηριότητα και όπου αυτό είναι δυνατό.

Το θέμα σχετίζεται με το γνωστικό αντικείμενο της ΚΠΑ και προέκυψε από τις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα της συγκεκριμένης ομάδας. Οι μαθητές/τριες ενημερώθηκαν για τον τρόπο εργασίας και το χρονοδιάγραμμα καθώς η υπεύθυνη για την δράση εκπαιδευτικός έχει αναλάβει μόνο το συγκεκριμένο γνωστικό αντικείμενο στο τμήμα. Μετά τον αρχικό καταιγισμό, κάθε ομάδα έθεσε το πλαίσιο εργασίας της και επέλεξε το υπόθεμα με το οποίο ήθελε να ασχοληθεί.

Οι μαθητές κάθε ομάδας εργάζονται με φύλλα εργασίας στις ομάδες τους και στην Ολομέλεια.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1: «Θρησκεία»

Διάρκεια: 1 διδακτική ώρα

Είδος δραστηριότητας: **Συζήτηση - Κατασκευή εννοιολογικού χάρτη**

Οργάνωση τάξης: Εργασία στην Ολομέλεια της τάξης αλλά και σε ομάδες

Ρόλος του διδάσκοντα: Συντονιστικός, Ενθαρρυντικός, Υποστηρικτικός, Συμβουλευτικός, Διευκολυντικός

Σύνδεση με τον διδακτικό στόχο:

Οι μαθητές/τριες:

- Να ενημερωθούν για τις επικρατέστερες θρησκείες στον κόσμο.
- Να αναπτύξουν τον θρησκευτικό εγγραμματισμό τους.
- Να εξοικειωθούν με εργαλεία και εφαρμογές ΤΠΕ.

-Να επικοινωνήσουν, να συνεργάζονται και να μοιράζονται ιδέες και απόψεις.

Ψηφιακό εκπαιδευτικό περιεχόμενο:

ΦΩΤΟΔΕΝΤΡΟ <http://photodentro.edu.gr/v/item/video/8522/784> βίντεο για τις θρησκείες στον κόσμο, <http://photodentro.edu.gr/lor/handle/8521/3423> δωρεάν διαδικτυακό εργαλείο δημιουργίας εννοιολογικών χαρτών

Περιγραφή: Η εκπαιδευτικός δίνει το 1^ο Φύλλο Εργασίας στις ομάδες όπου ζητείται να καταγράψουν απόψεις και προηγούμενες γνώσεις για την κεντρική έννοια ΘΡΗΣΚΕΙΑ. Οι ομάδες καταθέτουν τις απόψεις τους στην Ολομέλεια και κατασκευάζουν τον εννοιολογικό χάρτη χρησιμοποιώντας την δωρεάν διαδικτυακή εφαρμογή από το ΦΩΤΟΔΕΝΤΡΟ.

Η εκπαιδευτικός προβάλλει το βίντεο για τις θρησκείες στον κόσμο. Στην Ολομέλεια οι μαθητές/τριες συζητούν για τις επικρατέστερες και τους λόγους που συμβαίνει αυτό. Σκέφτονται ερωτήματα και συναποφασίζουν το υποθέμα με το οποίο θα ασχοληθεί κάθε ομάδα.

Αποτελέσματα της δραστηριότητας: Οι μαθητές και οι μαθήτριες κατέγραψαν τις πρότερες γνώσεις και ιδέες τους σε αρχικό εννοιολογικό χάρτη, τις επικοινωνήσαν στην ομάδα της τάξης τους και συνέγραψαν τον εννοιολογικό χάρτη της τάξης. Κατανόησαν την ποικιλία των θρησκειών που υπάρχουν στον κόσμο μας. Αποκωδικοποίησαν πολυτροπικά κείμενα, συζήτησαν για τις θρησκείες στον κόσμο και αποφάσισαν ποιες θα ερευνήσουν.

1^η ομάδα: Χριστιανισμός - 2^η ομάδα: Μωαμεθανισμός - 3^η ομάδα: Ινδουισμός

4^η ομάδα: Βουδισμός

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 2: «Ερευνούμε για τις θρησκείες»

Διάρκεια: 2 διδακτικές ώρες

Είδος δραστηριότητας: Έρευνα σε διαδίκτυο, επίσκεψη σε συγκεκριμένες ιστοσελίδες και υλικό

Οργάνωση τάξης: Εργασία σε ομάδες

Ρόλος του διδάσκοντα: Ενθαρρυντικός, υποστηρικτικός, συμβουλευτικός, διευκολυντικός, διαμεσολαβητικός

Σύνδεση με τον διδακτικό στόχο:

Οι μαθητές/τριες:

- Να διακρίνουν τα βασικά χαρακτηριστικά κάθε θρησκείας.
- Να εξοικειωθούν με στοιχεία από την θρησκευτική παράδοση άλλων πολιτισμών.
- Να γίνουν παραγωγοί υλικού που αφορά στις επικρατέστερες θρησκείες στον κόσμο.
- Να εξοικειωθούν με εργαλεία και εφαρμογές ΤΠΕ.
- Να καλλιεργήσουν τον ψηφιακό εγγραμματισμό τους: αναζήτηση, συλλογή, αξιολόγηση πληροφοριών στο διαδίκτυο.
- Να αποκοδικοποιήσουν αλλά και να δημιουργήσουν πολυτροπικά κείμενα.
- Να αναπτύξουν θετική στάση ως προς τον Η/Υ .
- Να καλλιεργήσουν πνεύμα ομαδικότητας και συνεργασίας για την επίτευξη των στόχων τους.
- Να αναλάβουν πρωτοβουλίες.

Ψηφιακό εκπαιδευτικό περιεχόμενο: (καταγραφή των πηγών του ψηφιακού εκπαιδευτικού περιεχομένου που αξιοποιήθηκαν στον σχεδιασμό της ανοικτής εκπαιδευτικής πρακτικής)

<http://photodentro.edu.gr/video/handle/8522/783?locale=el>

<http://photodentro.edu.gr/video/r/8522/956?locale=el>

<http://photodentro.edu.gr/video/handle/8522/782?locale=el>

<http://photodentro.edu.gr/video/handle/8522/775?locale=el>

Περιγραφή: Οι μαθητές /τριες εργάζονται στις ομάδες τους προκειμένου να συμπληρώσουν το Φύλλο εργασίας (το οποίο περιλαμβάνει κοινές ή παρόμοιες εργασίες αλλά για διαφορετική θρησκεία: Χριστιανισμός, Μωαμεθανισμός, Ινδουισμός, Βουδισμός).

Οι Δραστηριότητες στα ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ περιλαμβάνουν

- αναζήτηση σε ηλεκτρονικό λεξικό/εγκυκλοπαίδεια για αποσαφήνιση κάθε όρου, καταγραφή βασικών πληροφοριών για καθεμία, έρευνα και συγκέντρωση εικόνων για κεντρικά πρόσωπα, τόπους λατρείας, σύμβολα κ.α.
- παρακολούθηση βίντεο για κάθε θρησκεία και ομάδα μαθητών

- αναζήτηση υλικού και συλλογή εικόνων σχετικών με κάθε θρησκεία (ναός, ιερά βιβλία και αντικείμενα, τρόπος προσευχής κ.α.) από επιλεγμένες ιστοσελίδες

<http://photodentro.edu.gr/aggregator/lo/photodentro-lor-8521-8872> ΣΥΛΛΟΓΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΩΝ – ΠΡΟΣΕΥΧΗ

<http://photodentro.edu.gr/aggregator/lo/photodentro-aggregatedcontent-8531-251> ΟΨΕΙΣ της ΘΡΗΣΚΕΙΑΣ

-ανάγνωση, επεξεργασία και παραγωγή πολυτροπικών κειμένων

-παιχνίδια

-Δραστηριότητα Αξιολόγησης: Δημιουργία σταυρόλεξου με το βασικό λεξιλόγιο που αφορά στην θρησκεία που μελέτησα με έντυπο ή ηλεκτρονικό τρόπο.

Αποτελέσματα της δραστηριότητας: Οι μαθητές/τριες αποκωδικοποιούν πολυτροπικό υλικό, συζητούν, αξιολογούν τι χρειάζονται για να συμπληρώσουν τις εργασίες στο Φύλλο Εργασίας και συγκεντρώνουν το υλικό τους για την τελική παρουσίαση της ομάδας τους.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 3: «Θρησκευτική ελευθερία»

Διάρκεια: 1 διδακτική ώρα

Είδος δραστηριότητας: Επιχειρηματολογία

Οργάνωση τάξης: Εργασία σε ομάδες

Ρόλος του διδάσκοντα: Ενθαρρυντικός, υποστηρικτικός, συμβουλευτικός, διευκολυντικός, συντονιστικός.

Σύνδεση με τον διδακτικό στόχο:

Οι μαθητές/τριες:

- Να ευαισθητοποιηθούν ως προς το θέμα της θρησκευτικής ελευθερίας και να συναισθανθούν την ανάγκη σεβασμού του δικαιώματος.
- Να ασκηθούν στην επιχειρηματολογία και στην συγγραφή αντίστοιχων κειμένων.
- Να εξοικειωθούν με εργαλεία και εφαρμογές ΤΠΕ.
- Να αποκτήσουν ενσυναίσθηση και διαπολιτισμική συνείδηση.

Ψηφιακό εκπαιδευτικό περιεχόμενο: Αξιοποίηση λογισμικού επεξεργαστή κειμένου, δημιουργίας εικονόλεξων/αφισών

Περιγραφή: Οι μαθητές/τριες στις ομάδες τους ορίζουν εκπρόσωπο, ο οποίος ύστερα από κλήρωση, παραλαμβάνει το έντυπο με τις οδηγίες της εργασίας. Κατόπιν οι μαθητές/τριες – ανάλογα με το έντυπο οδηγιών, συζητούν ΥΠΕΡ ή ΚΑΤΑ της θρησκευτικής ελευθερίας και καταγράφουν σε έγγραφο τα επιχειρήματά τους. Οι ομάδες ανά δύο καλούνται να καταθέσουν σε ορισμένο χρόνο τα επιχειρήματά τους για κάθε άποψη που εκφράζεται -ΥΠΕΡ ή ΚΑΤΑ.

Όταν τελειώσουν οι πρώτες δύο ομάδες, επαναλαμβάνεται με τις άλλες δύο προκειμένου να ακουστούν οι απόψεις. Όλα τα επιχειρήματα καταγράφηκαν σε δύο στήλες –ΥΠΕΡ /ΚΑΤΑ- σε έγγραφο του Λογισμικού Επεξεργαστή Κειμένων. Το κείμενο τοποθετήθηκε στον Πίνακα Ανακοινώσεων της τάξης.

Κατόπιν διαβάζουν κείμενα για την θρησκευτική ελευθερία: Οδηγίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη προώθηση και προστασία της ελευθερίας της θρησκείας ή πίστης, Εισαγωγή, Άρθρο Α2 και Σύνταγμα της Ελλάδας, ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ, Άρθρο 13

Στο τέλος δημιουργούν το συννεφόμελο της τάξης με το αντίστοιχο λογισμικό.

Εικόνα 1 – Το συννεφόλεξο της τάξης για την θρησκευτική ελευθερία

Αποτελέσματα της δραστηριότητας: Οι μαθητές/τριες συμμετέχοντας στην επιχειρηματολογία, ασκήθηκαν στην ενεργητική ακρόαση και ανάπτυξη της κριτικής σκέψης, συνεργάστηκαν, μοιράστηκαν απόψεις και επιχειρήματα και προσπάθησαν να αντικρούσουν ή να υπερασπιστούν την θέση τους τεκμηριωμένα κάθε φορά. Συνειδητοποίησαν ότι δεν υπάρχει μία και μοναδική ορθή άποψη. Επίσης μέσα από τα θεσμικά κείμενα συζητούν για το δικαίωμα της θρησκευτικής ελευθερίας στις οργανωμένες κοινωνίες και δημιουργούν το συννεφόλεξο της τάξης.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 4: «Ας γνωρίσουμε τις θρησκείες στον κόσμο»

Διάρκεια: 1 διδακτική ώρα

Είδος δραστηριότητας: Παρουσίαση, Διάλογος

Οργάνωση τάξης: Εργασία σε ομάδες, Ολομέλεια

Ρόλος του διδάσκοντα: Συντονιστικός, διευκολυντικός, ενθαρρυντικός, υποστηρικτικός, συμβουλευτικός.

Σύνδεση με τον διδακτικό στόχο: Οι μαθητές/τριες:

- Να διακρίνουν τα βασικά χαρακτηριστικά κάθε θρησκείας.
- Να εξοικειωθούν με στοιχεία από την θρησκευτική παράδοση άλλων πολιτισμών.
- Να εντοπίσουν και να καταγράψουν ομοιότητες και διαφορές μεταξύ των θρησκειών.
- Να εξοικειωθούν με εργαλεία και εφαρμογές ΤΠΕ.
- Να καλλιεργήσουν τον ψηφιακό εγγραμματισμό τους και να δημιουργήσουν πολυτροπικά κείμενα.
- Να αναπτύξουν θετική στάση ως προς τον Η/Υ .
- Να αναλάβουν πρωτοβουλίες.
- Να είναι σε θέση να παρουσιάζουν και να υποστηρίζουν τις απόψεις τους.

Ψηφιακό εκπαιδευτικό περιεχόμενο: Λογισμικό παρουσιάσεων powerpoint, λογισμικό δημιουργίας αφίσας, λογισμικό παρουσιάσεων, prezi

Περιγραφή: Ο/η εκπρόσωπος κάθε ομάδας παρουσιάζει στην Ολομέλεια (χρόνος 5-6 λ.) την εργασία με όποιο τρόπο έχουν αποφασίσει τα μέλη (λογισμικό παρουσίασης, prezi, αφίσα κ.α.). Τα άλλα παιδιά στις ομάδες τους παρακολουθούσαν και κατέγραφαν τις απορίες τους και εντόπιζαν ομοιότητες και διαφορές στις θρησκείες που παρουσιάζονταν.

1^η ομάδα: Χριστιανισμός –λογισμικό παρουσιάσεων, 2^η ομάδα: Μουσουλμανισμός – auto collage, 3^η ομάδα Ινδουισμός –αφίσα, 4^η ομάδα: Βουδισμός -λογισμικό παρουσιάσεων.

Στο τέλος στην Ολομέλεια όλοι μαζί καταγράφουν σε χαρτί του μέτρου, τις ομοιότητες και τις διαφορές που έχουν εντοπίσει στις θρησκείες.

Αποτελέσματα της δραστηριότητας: Οι μαθητές/τριες επικοινωνήσαν την εργασία τους για να βοηθήσουν την υπόλοιπη ομάδα να γνωρίσει την συγκεκριμένη θρησκεία.

Στις ομάδες τους συζήτησαν και κατέγραψαν ερωτήσεις/θέματα συζήτησης. Έπειτα εντόπισαν στοιχεία που ενώνουν αλλά και στοιχεία που διαφοροποιούν τις θρησκείες τα οποία μοιράστηκαν με την υπόλοιπη τάξη στην Ολομέλεια.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 5: «Ανακεφαλαιώνοντας»

Διάρκεια: 1 διδακτική ώρα

Είδος δραστηριότητας: Διάλογος, Παραγωγή γραπτού λόγου, Εμπλουτισμός εννοιολογικού χάρτη

Οργάνωση τάξης: Εργασία σε ομάδες και στην Ολομέλεια

Ρόλος του διδάσκοντα: Ενθαρρυντικός, υποστηρικτικός, συμβουλευτικός, διευκολυντικός, συντονιστικός.

Σύνδεση με τον διδακτικό στόχο:

Οι μαθητές/τριες:

- Να εξοικειωθούν με στοιχεία από την θρησκευτική παράδοση άλλων πολιτισμών.
- Να αναπτύξουν τον θρησκευτικό εγγραμματισμό τους.
- Να αναπτύξουν θετική στάση ως προς τον Η/Υ.
- Να είναι σε θέση να παρουσιάζουν και να υποστηρίζουν τις απόψεις τους.
- Να αποκτήσουν ενσυναίσθηση και διαπολιτισμική συνείδηση.

Ψηφιακό εκπαιδευτικό περιεχόμενο: Λογισμικό επεξεργαστή κειμένου, δημιουργίας εννοιολογικού χάρτη

Περιγραφή: Οι μαθητές/τριες στις ομάδες τους καλούνται να γράψουν στον επεξεργαστή κειμένου ένα κείμενο μέχρι 150 λέξεις με θέμα: Πώς μπορούν οι θρησκείες να κάνουν καλύτερο τον κόσμο; Τα κείμενα εκτυπώνονται και αναρτώνται στον Πίνακα Ανακοινώσεων της τάξης και διαβάζονται με τυχαία σειρά.

Στην Ολομέλεια επανήλθαν στον αρχικό εννοιολογικό χάρτη τον οποίο και εμπλούτισαν προσθέτοντας νέες λέξεις από όσα έμαθαν με την υλοποίηση της συγκεκριμένης πρακτικής.

Στην φάση αυτή εντάσσεται και η αξιολόγηση, η οποία αποτελεί σημαντικό τμήμα κάθε εργασίας και συμβαίνει καθ' όλη την διάρκεια υλοποίησης. Η συμμετοχή των μαθητών/τριών στις ομαδικές εργασίες τους, στην εναλλαγή των ρόλων αλλά και την προετοιμασία της τελικής παρουσίασης κάθε ομάδας αποτελούν στοιχεία της αξιολόγησής τους.

Στις ομάδες τους συζήτησαν για τον τρόπο εργασίας τους, την συνεργασία τους για την ολοκλήρωση των εργασιών τους. Στην Ολομέλεια οι μαθητές/τριες συμμετείχαν σε εποικοδομητική συζήτηση που αφορούσε την αποτίμηση της συμμετοχής τους στην όλη διαδικασία, τι τους άρεσε, τι θα άλλαζαν, με τι άλλο θα ήθελαν να ασχοληθούν.

Αποτελέσματα της δραστηριότητας: Οι μαθητές/τριες προβληματίστηκαν για τον ρόλο των θρησκειών στην ζωή των ανθρώπων. Συζήτησαν για την προστασία του δικαιώματος αλλά και για τον θρησκευτικό φανατισμό και τις συνέπειές του σε ολόκληρο τον πλανήτη.

Στοιχεία τεκμηρίωσης και επέκτασης της ανοιχτής εκπαιδευτικής πρακτικής

1.7 Αποτελέσματα - Αντίκτυπος

Τα θετικά στοιχεία της συγκεκριμένης πρακτικής σε σχέση με τους/τις συμμετέχοντες/ουσες μαθητές /τριες:

- Δημιουργική αξιοποίηση διαδικτύου και εφαρμογών ΤΠΕ .
- Ενίσχυση κριτικής και δημιουργικής σκέψης.
- Δημιουργία κλίματος συνεργασίας, εμπιστοσύνης, σεβασμού και αποδοχής προς το διαφορετικό, βελτίωση των σχέσεων μεταξύ των μελών της ομάδας.
- Ένταξη βίντεο, διαδικτύου, πολυτροπικών κειμένων και εφαρμογών του ψηφιακού σχολείου - μαθησιακών αντικειμένων στην μαθησιακή διαδικασία.
- Διαμόρφωση συνθηκών μάθησης διαφορετικών από τις συνηθισμένες: Οι μαθητές έγιναν ερευνητές και παραγωγοί υλικού, οργάνωσαν και επαναπροσδιόρισαν τον τρόπο εργασία τους όποτε χρειάστηκε, παρουσίασαν, υποστήριξαν τις απόψεις τους με επιχειρήματα.
- Αξιοποίηση του πολυπολιτισμικού δυναμικού της τάξης.
- Παροχή ίσων ευκαιριών για όλα τα παιδιά ανεξάρτητα από την προέλευσή τους -κοινωνική, οικονομική, πολιτισμική κ.α.
- Καλλιέργεια διαλόγου, δημοκρατικού κλίματος.
- Τόνωση αισθήματος αυτοεκτίμησης των μαθητών/τριών.
- Διαφοροποίηση του ρόλου του εκπαιδευτικού ως διαμεσολαβητή, διευκολυντή και συντονιστή αλλά και του μαθητή ως ερευνητή και δημιουργού υλικού.

1.8 Απρόσμενα γεγονότα

Κατά την διάρκεια υλοποίησης μιας δράσης μπορούν να συμβούν πολλά απρόοπτα που θα αναγκάσουν την τροποποίηση του αρχικού σχεδιασμού ή άμεση παρέμβαση για να λυθεί η προβληματική κατάσταση και να προχωρήσει η διαδικασία. Σε κάθε περίπτωση η πρόβλεψη και η ετοιμότητα του/της εκπαιδευτικού για την εναλλακτική πορεία είναι σημαντική.

Αιφνίδια τεχνικά προβλήματα ανάγκασαν την ομάδα της τάξης να εργαστεί με συμβατικό τρόπο –χωρίς την τεχνολογία, κάποιες φορές. Σε συνδυασμό με την έλλειψη χρόνου -η υπεύθυνη εκπαιδευτικός είχε μόνο 1 ώρα την εβδομάδα με το συγκεκριμένο τμήμα, υπήρξε αναπροσαρμογή του αρχικού σχεδιασμού.

Ήταν πολύ θετικός ο τρόπος αντιμετώπισης των μαθητών/τριών προς τους αλλόθρησκους μαθητές από την Ινδία οι οποίοι έφεραν και έδειξαν φωτογραφίες από τους ναούς της περιοχής τους και τον ιερέα τους. Απάντησαν με μεγάλη χαρά στις ερωτήσεις των συμμαθητών/τριών τους για στοιχεία της θρησκείας τους και με την βοήθεια των δύο παιδιών που ήξεραν καλύτερα τα ελληνικά. Θεωρώ ότι βοήθησε να δεθούν περισσότερο ως ομάδα με την υπόλοιπη τάξη. Επίσης ενεργοποίησε περισσότερο και βοήθησε τα παιδιά που είχαν λίγο χρόνο στην Ελλάδα να προσπαθήσουν και να επικοινωνήσουν με συμμαθητές/τριες.

Πολύ εποικοδομητικός ήταν και ο διάλογος για τον σεβασμό του δικαιώματος της θρησκευτικής πίστης. Η δημιουργία κλίματος ασφάλειας και εμπιστοσύνης ώθησε τα παιδιά σε πολύ ανοικτή συζήτηση. Ήταν μια ιδιαίτερη στιγμή όταν η συζήτηση γύρισε στην τρομοκρατία που βιώνουν οι δυτικές κοινωνίες σήμερα και χρειάστηκε λεπτός χειρισμός να μην εγκλωβιστεί σ' αυτό και να εστιαστεί στον φανατισμό - από όπου κι αν προέρχεται και όσα δεινά επιφέρει και την ευθύνη κάθε ατόμου. Τα ερωτήματα που προέκυψαν για τον φανατισμό, τον ιερό πόλεμο για την εξάπλωση των θρησκειών, την «ομάδα» ως θρησκεία μας απασχόλησαν αρκετά και σε άλλες ενότητες της Κοινωνικής και Πολιτικής Αγωγής.

1.9 Εκπαιδευτική τεχνική σε σημαντικά στιγμιότυπα

Ο ρόλος της εκπαιδευτικού ήταν διαμεσολαβητικός, διευκολυντικός, ενθαρρυντικός, υποστηρικτικός, συντονιστικός, παροτρυντικός στις περιπτώσεις όποτε και όπου χρειάστηκε να παρέμβει.

Ειδικότερα, υπήρξαν παρεμβάσεις που αφορούσαν σε παροχή βοήθειας στις ομάδες είτε για να προχωρήσουν στην εργασία τους είτε για να επιλύσουν μεταξύ τους διαφωνίες με παρατηρήσεις για την τήρηση της κατανομής των ρόλων και την υπενθύμιση του συμβολαίου εργασίας τους.

Στην συζήτηση για τον φανατισμό η παρέμβαση αφορούσε σε διατύπωση ερωτημάτων προκειμένου να στραφεί η συζήτηση από την ατελείωτη παράθεση τρομοκρατικών γεγονότων σε θέματα όπως ο φανατισμός, η υπευθυνότητα και η κριτική στάση των ατόμων, η ενσυναίσθηση και ο σεβασμός κ.α.

Δεν έλειψαν και οι παρεμβάσεις για επίλυση τεχνικών ζητημάτων και η πρόβλεψη για εναλλακτικό τρόπο εργασίας με την ομάδα.

Σε όλες τις περιπτώσεις οι μαθητές/τριες ανταποκρίθηκαν χωρίς προβλήματα. Έδειξαν να καταλαβαίνουν ότι ο φανατισμός μπορεί να αποτελέσει χαρακτηριστικό στην ζωή όλων με ενδεχόμενες εξαιρετικά αρνητικές συνέπειες.

1.10 Σχέση με άλλες ανοιχτές εκπαιδευτικές πρακτικές

Για μαθητές/τριες Δημοτικού Σχολείου η αναζήτηση για σχετική εκπαιδευτική πρακτική δεν έφερε αποτέλεσμα.

1.11 Αξιοποίηση, γενίκευση, επεκτασιμότητα

Η συγκεκριμένη πρακτική μπορεί να υλοποιηθεί και από μαθητές/τριες άλλων τάξεων με μικρές τροποποιήσεις ανάλογα με τις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα της κάθε ομάδας. Καθώς η κοινωνία μας αποτελεί ένα μωσαϊκό διαφορετικών πολιτισμών, γλωσσών και θρησκευτικών πεποιθήσεων, υπάρχει ανάγκη και για μαθητές/τριες της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης να εξοικειωθούν με στοιχεία των βασικών θρησκειών και να προβληματιστούν για το δικαίωμα στην θρησκευτική ελευθερία.

Ενδεικτικές προτάσεις:

- Έρευνα για την καταγραφή στοιχείων που μαρτυρούν την ύπαρξη άλλων θρησκειών στον τόπο μας.

- Διαθεματικό σχέδιο εργασίας, μεγαλύτερης διάρκειας, μέσα από διαφορετικά γνωστικά αντικείμενα (Θρησκευτικά, Γλώσσα, Γεωγραφία, Εικαστικά, ΤΠΕ κ.α.) και συνεργασία εκπαιδευτικών με σκοπό την διαθρησκευτική και διαπολιτισμική αποδοχή.

- Μπορεί επίσης να δημιουργηθούν σχέδια εργασίας ή σενάρια για κάθε θρησκεία χωριστά.

Πρόσθετο υλικό που αξιοποιήθηκε

Πρόσθετο υλικό που αξιοποιήθηκε:

- Βιβλία
- Σημειώσεις
- Χάρτες
- Websites
- Λογισμικό

Πληροφορίες για το υλικό (τίτλους, ηλεκτρονικές διευθύνσεις κ.λπ.)

Βιβλία

Gardner, H. (1993). *Frames of Mind. The Theory of Multiple Intelligences*, New York: Basic Books.

Prensky, M. (2001). *Digital game-based learning*. New York : McGraw-Hill

Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in society: The development of higher psychological processes*. (M. Cole, V. John-Steiner, S. Scribner & E. Soubberman, Eds.). Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press.

Ματσαγγούρας, Η. (2002). *Η διαθεματικότητα στην σχολική γνώση*. Αθήνα:Γρηγόρη.

Νικολάου Σουζάννα-Μαρία, Βασιτίση Ασημίνα, Δανιηλίδου Νταίζη-Μαργαρίτα, Πασχαλιώρη Βασιλική, Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή Στ΄ Δημοτικού ΥΠΕΘ –ΠΙ

Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (2003). *Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών για το Δημοτικό*.

Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (2003). *Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών για το Δημοτικό*.

Ιστοσελίδες

Λεξικό Κοινής Νεοελληνικής του Τριανταφυλλίδη <http://www.greek-language.gr/>

ΦΩΤΟΔΕΝΤΡΟ

<http://photodentro.edu.gr/video/handle/8522/783?locale=el>

<http://photodentro.edu.gr/video/r/8522/956?locale=el>

<http://photodentro.edu.gr/video/handle/8522/782?locale=el>

<http://photodentro.edu.gr/video/handle/8522/775?locale=el>

<http://photodentro.edu.gr/aggregator/lo/photodentro-lor-8521-8872>

<http://photodentro.edu.gr/aggregator/lo/photodentro-aggregatedcontent-8531-251>

ΨΗΦΙΑΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ διαδραστικά σχολικά βιβλία <http://ebooks.edu.gr/>

Λογισμικό γενικής χρήσης